

Till läsningen: Sk saknas i inskriften. 1 **k** är ej stunget. 17 **a** är säkert. — Hadorph: Efter 17 **a** tillägges ett **m**. — Dybeck förmodar, att »sista runan (stupmapur) är bortflagad.»

Den ståtliga stenen bär sålunda en mycket kort inskrift, placerad tvärs över stenen inom en rak runram. På denna runram står ett vackert kors.

Runföljden 12—17 **anunta** återger ett mansnamn i genitiv; namnet har alltså varit *Anundi*, d. v. s. en svag sidoförm till det vanliga mansnamnet *Anundr*. Dybecks förmodan (se ovan »Till läsningen»), att **a**-runan har flagrat bort, beror med all sannolikhet på att han väntade den vanliga namnformen **Anundar** (gen.). Namnet *Anundi* förekommer, tydligt ristat, på Vg 195 (iftir **a** **anuta**).

Omöjligt är dock ej, att **anunta** kan vara gen. av *Anundr* med **R** utelämnat.

I *Svenska runristare* har Brate framkastat tanken, att U 804 möjligen kunde vara ristad av Torgöt. Attributionen är ytterst osäker.

Våren 1933 gjordes rika fornyfynd i en grav invid Långtora gård. Bl. a. påträffades där ett svärd, sannolikt från 800-talets senare del, på vilkets fäste några runor äro ristade. Inskriften skall behandlas längre fram i detta arbete.

805. Fröslunda kyrka.¹

Litteratur: L 743. J. Bureus, Fa 6 s. 71 (blyertsuppteckning på insatt blad), s. 118 n:r 39 (Caspar Cohl), Fa 5 n:r 119, Fa 1, s. 29; Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 80; P. Elvius, De Fierdhundria (auctor J. Arenius), Upsaliae 1717 (feltryck 1617), s. 100 och 101; O. Celsius, Svenska runstenar (Fm 60) 1, s. 442; F. Burman i Nova Acta R. Societatis Scient. Upsaliensis, Vol. 5 (1792), s. 302 f.; R. Dybeck, Reseberättelse för år 1862 (ATA); G. Stephens, ONRM 2, s. 785; UFT h. 1 (1871), s. 23; K. Strömbäck, Biskopskulla—Fröjeslunda Minne, 1873 (ATA, Brevser. 1); S. Bugge och E. Brate, Runverser (ATS 10), s. 140; S. H. Adlersparre, Omkring Sigurdsstenarna (i: Personhistorisk Tidskrift 18, 1916), s. 8; O. von Friesen, Bynamn på de uppländska runstenarna (i: Namn och Bygd 1930), s. 94; S. B. F. Jansson, En otolkad runinskrift (i UFT h. 47: 2, 1949), s. 182 f.

Avbildning: Osignerat träsnitt i Peringskiölds Monumenta 4.

Enligt Fa 6 (s. 118) finnes runstenen »J Frösslunda kyrkiomur på Söder gaueln.» På det insatta bladet (71) finnes blyertsanteckningen »Sunnan på Fröslunda Ky». Fa 5: »Fröslunda Kyrke mur sunnan til». — Dessa uppgifter stämma med *Ransakningarna*: »Vthi Kyrckiomuren på Södre Sijdan, een Steen skrifwin på, Jnmuradh.» — I Hadorphs resejournal konstateras, att »inga monumenter» finnas i kyrkan, vilken uppgift givetvis beror på ett förbiseende. På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes bläckanteckningen »Fröslunda Korkemur». — Celsius (Fm 60): »Fröslunda och i Kyrkio muren östan till». (Burman: »P. Fröslunda, in muro Templi orientem versus»; L 743: »Ö. kyrkomuren».) — Då Dybeck reste i Fröslunda sn år 1862, antecknade han i sin berättelse: »Den af gammalt bekante runstenen i Fröslunda kyrkvägg kunde icke återfinnas. Den 80 årige kyrkvaktaren sade sig alldrig hafva sett honom.» — UFT (1871): »Ö. kyrkomuren; denne sten kunde ej igenfinnas vid mitt [= C. A. Klingspors] besök». Kyrkoherde K. Strömbäck antecknar i *Biskopskulla—Fröjeslunda Minne*, att U 805 »är i senare tider ej återfunnen.»

Stenen har vid flera tillfällen sökts förgäves. Den är numera dold av rappningen.

Av träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* att döma har stenens topp blivit avslagen, varvid 5—10 runor ha gått förlorade. Höjd omkring 1,30 m., bredd omkring 1 m.

¹ Erik Tuneld uppger i sin *Geografi öfver Konungariket Sverige* 1 (Stockholm 1827), s. 251, att runstenar finnas i »Frösslunda Socken ... vid Otterstad, Öslunda och i Kyrkodörren öster i Kyrkomuren och vid Noppskäl.» K. Strömbäck påpekar i *Biskopskulla—Fröjeslunda Minne*, att »hela denna uppgift af Tuneld är konfus». Den enda hithörande stenen finnes vid »Noppskäl ...», som allmogen kallar Noppskåle, men i jordeboken kallas Nopsgårde.»

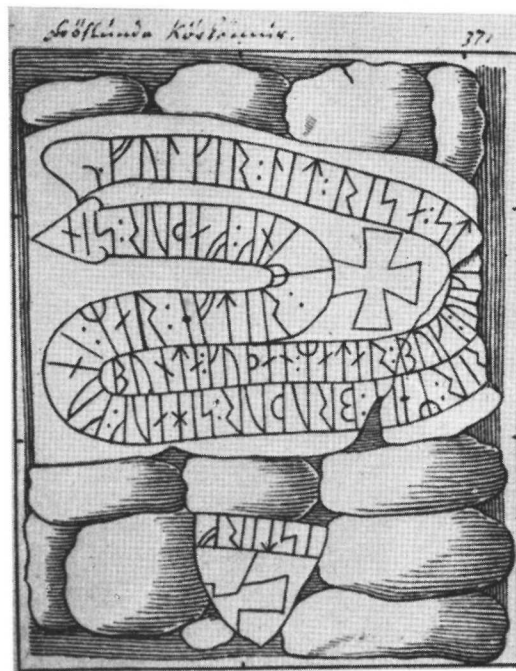


Fig. 252. U 805 och 806. Fröslunda kyrka. Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta.

Inskriften enligt F a 6, blyertsuppteckningen:

fulkir : lit : risa : st . . .
-- r : iel : brupur : sin : auk : kuni
mar : eftir : menk : faður : sin
bunta : kuþan : matar :
buki uikby

Enligt Caspar Cohl (F a 6):

på ena radhen: **fulkir · lit : risa : st**
 på andra radhen: **--- : mer : brupur : sin : auk : kuni : mar : eftir : m · enk : faður : sin**
 på tredje radhen: **bunta : kuþan : matar : brike - ukni ·**

Enligt träsnittet i Peringskiölds *Monumenta*:

fulkir : lit : risa : st . . . rir : mei - : brupur : sih auk : kuni : mar : eftir : mink : faður : sin bunta : kuþan :
matar : buki : uiki

Folkgaerir(?) let ræisa stæin . . . æftir . . ., broður sinn, ok Gunnmarr æftir menk, faður sinn, bonda goðan matar. Byggi Vigby(?).

»Folkger(?) lät resa stenen efter . . ., sin broder, och Gunnmar efter . . ., sin fader, en gästfri man. Han bodde i Viggeby(?).»

Runföljden 1—6 **fulkir**, som i alla uppteckningarna läses lika, återger måhända ett hittills icke belagt namn *Folkgaerir*. Om namn sammansatta med *Folk-* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 102 f. samt U 358. På L 1736 Kräcklinge ting, Gotl. finnes ett mansnamn *Folkar* och på U 614 det enda runinskriftsbelägget på namnet *Folki* (**folki**).

Inskriftens andra, som det förefaller fullt säkert lästa, personnamn är **kuni : mar**. Det torde återge ett mansnamn *Gunnmarr*, också det utomordentligt sällsynt; se *Nordisk kultur* 7, s. 74 och 120.

Faderns namn läses olika: **menk**, **mink** och **m · enk**. E. Brate har förmodat, att därmed kunde ha åsyftats det i uppländska inskrifter icke sällsynta namnet *Hæmingr* (se hans handskrivna runlexikon i ATA). Detta är givetvis mycket ovissst. Broderns namn (: **iel**, : **mer**, : **mei** -) har tydligen varit svårt skadat, och några gissningar om läsningarnas innebörd skola icke här göras.

Tyvärre har också, av läsningarna att döma, inskriftens sista ord varit skadat. Att det har innehållit ett ortnamn är emellertid uppenbart. Möjligen åsyftas ett närbeläget Viggeby (»in wighby parochia fröslundum», år 1332, *SD* IV n:r 2925, orig.).

O. von Friesen behandlar detta parti av inskriften i *Namn och Bygd* 18 (1930), där han skriver: »I Fröslunda kyrkas östra (!) mur satt fordom en nu förkommen runsten (L 743). På denna uppge vissa källor läsningen **buki uiki**; en annan läsart är **buki uigbü**¹. Är den senare riktig, gäller det uppenbarligen här det på gränsen mellan Litslena och Biskopskulla socknar belägna Stora och Lilla *Viggeby*. Första leden **uik** - eller **uig**¹ — är samma ord som nysvenska *vik*. Viggeby, låg fordom vid en nordlig vik av en nu torrlagd sjö. Viggeby, på fornsvenska *Vikby*, *Vigby*, är ett namn som bäres av ett dussin byar eller gårdar i Uppland och sålunda tillhör de mer vanliga.»

Om uttrycket **bunta : kupan : matar** se S. B. F. Jansson i *UFT* 47:2 (1949), s. 182 f.

806. Fröslunda kyrka.

Litteratur: L 744. J. Peringskiöld, *Monumenta* 4, bl. 80; *UFT* h. 1 (1871), s. 23; K. Strömbäck, Biskopskulla—Fröjeslunda Minne, 1873 (ATA, Brevser. 1).

Avbildning: Osignerat träsnitt i Peringskiölds *Monumenta* 4.

Runstensfragmentet har av avbildningen att döma suttit i kyrkmuren, invid U 805; se fig. 252. Det återfinnes på samma träsnitt som U 805, och där finnes anteckningen »Fröslunda Körkemur» (L 744: »Dersammastädes» [= »Ö. kyrkomuren»]). Kyrkoherde Strömbäck antecknar: »I kyrkomuren. Är ej i behåll. Inskriften okänd, utom Ordet *Istir*.»

Inskrift (enligt träsnittet i Peringskiölds *Monumenta*):

... istirf ...

Av inskriften äro sålunda endast sex runor kända; av ornamentiken finnas delar av ett kors. Någon tolkning är det knappast möjligt att ge. Man skulle kunna gissa på ett mansnamn *Asdiarf*(*R*), men detta är givetvis högst osäkert.

807. Enberga, Fröslunda sn. Nu i Fröslunda kyrka.

Pl. 117.

Litteratur: J. Bureus, *Fa* 6 s. 123 n:r 73 c (Caspar Cohl), *Fa* 10:1 n:r 26 (nederst); *Handlingar* 1934, 1935 i ATA. Äldre avbildning: G. A. Hellman, foto 1934 (ATA).

Runstensfragmentet förvaras i Fröslunda kyrkas vapenhus, där det står lutat mot södra väggen, Ö om ingången.

¹ Läsningen är **uikby**.